

A TUDOMÁNYOS FELFEDEZÉS HATÁRÁN A WR 134 ÚJ ARCA

▷ SZÖVEG: FRANCISCS LÁSZLÓ | FÉNYKÉP: CSORDÁS PÉTER

Gyakran felmerül a kérdés: vajon miért olyan izgalmas és szép dolog a csillagos égbolt kedvelésből történő megfigyelése? A sok közül az egyik magyarázat a felfedezés lehetősége. E szó hallatán talán sokunk előtt meg-elevenedik a szlogen: „Fedezd fel magad!”, de itt nem erről van szó. A csillagos égbolt megfigyelése a mai napig megadhatja nekünk a valódi tudományos felfedezés lehetőségét. Igen, nekünk – bárkinnek, és nemcsak a tudósoknak!

A tudományágak közül talán a csillagászat köszönheti a legtöbbet az amatőröknek, és ennek egyszerű oka van: az égbolt hatalmas. A csillagászati fotográfia elmúlt 140 évében a szakcsillagászok gyakorlatilag mindent százszor végigfényképeztek már, ám mivel az égbolt nem teljesen állandó, minden pillanatnyi változás megfigyelésének nagy jelentősége lehet. A szakcsillagászok pedig a kezdetek óta kapacitásában szenvednek a kozmosz méretei és az objektumok hatalmas száma miatt. Éppen ezért ma is vannak szakterületek, ahol – a „több szem többet lát” alapon – az amatőr csillagászok segítsége elkél. Vegyük sorra, mit is tudunk mi, hétköznapi emberek hozzátenni az égbolt megismeréséhez!

Majdnem teljesen kizárólagosan amatőr megfigyeléseken alapul a meteor-, azaz hullócsillag-észlelés, új rajok felismerése, katalogizálása. Sőt, még arra is van lehetőség, hogy egyes lehullott kőzetdarabokat

amatőr csillagász-megfigyelések alapján találjanak meg, ami igazán szenzációs teljesítmény.

Az amatőr csillagászok kisbolygó-, üstökös-, nóva- és szupernóva-felfedezéseket is tehetnek. Az utóbbi nagy dicsőséget jelent, az üstökös meg még nagyobb, ugyanis eme égitesttípus estében a felfedező nevét öröklő az új jövővény!

Az állócsillagok szférájában, a hatalmas mennyiségű és nagy mélységű teljesség-bolt-felmérések ellenére is labdába lehet rúgni a profik mellett. Ennek nem az az oka, hogy a szakcsillagászok nem elég profik, hogy egyszerűen nincsen elég idejük arra, hogy minden adatot, mérést a legaprólékosabban átvizsgáljanak. Hihetetlen, de még 100 éves fotólemezek áttekintésének is lehet tudományos jelentősége!

De nemcsak korábbi mérések, hanem saját távcsöves megfigyelések is vezethetnek tudományos eredményekhez. Amatőr csillagászok a digitális technika és az egyre fejlettebb szoftverek segítségével könnyedén találnak új változócsillagokat, vagy akár katalogizálatlan kettőscillagokat saját felvételeiken. Ritkább esetben pedig új, eddig teljesen ismeretlen ködösségeket is figyeltek már meg fotografikusan, ami hatalmas szenzáció az űrtávcsövek korában.

A legkorszerűbb, polgári használatra fejlesztett érzékelők, precíz optikák új minőségi dimenzióba repítik az asztrofotósok felvételeit. Kialakulóban van egy olyan irány, melynél az amatőrök már ismert mélyégobjektumokat, jellemzően

csillagködöket fotóznak újra és újra – a korábbi felvételeket jócskán meghaladó minőségben és mélyégben, így nem várt részletek bukkanhatnak elő. Így volt ez a

WR 134 jelű különleges csillag körüli ismert, de halvány, jellegtelen ködösség megörökítése esetében is.

A WR, másként Wolf–Rayet-csillagok nagyon ritka, életük utolsó szakaszában lévő óriáscsillagok, melyek rövid életű, alig 10 ezer évig látható Wolf–Rayet-ködöt hoznak létre maguk körül. Ez az ionizált gázokból álló struktúra néha koncentrikus, néha szimmetrikus, de legtöbbször szabálytalan, ahogy a WR 134 esetében is gondoltuk ez

idáig. A közelben lévő kékes színű ködfoszlány korábbi felvételeken is előttunt már. Az viszont csak nemrégiben derült ki, hogy a sferikus, ionizált oxigéngázból álló cseppszerű alakzatok egészen egyedi struktúrát, egy íriszre emlékeztető buborékot alkotnak a csillag körül. Ennek megjelenését egyes felvételeken már lehetett sejteni, de teljes pompájában, eddigi legjobb minőségben Csordás Péter idei remekművén láthatjuk. És erre igazán büszkék lehetünk!

A WR 134 különleges csillag körüli, eddig ismeretlen részletekkel teli ködösséget teljes pompájában láthatjuk Csordás Péter 19 cm tükrorátmérőjű távcsövén keresztül, csillagászati kamerával, csillagködök fotózására optimalizált, keskenysávú szűrővel készült augusztusi képén

CSORDÁS PÉTER

FIATAL KORA ÓTA FOGLALKOZIK AMATŐRCSILLAGÁSZATTAL. A FOTÓZÁST IS ENNEK RÉSZEKÉNT KEZDTE

[HTTPS://ASTROPHOTONOTES.COM](https://astrophotonotes.com)

FRANCISCS LÁSZLÓ

ÉPÍTÉSZMÉRŐK, FOTÓGRÁFUS, EGYETEMI OKTATÓ. A HAZAI ASZTROFOTÓS-MOZGALOM EGYIK FŐ SZERVEZŐJE

[HTTP://WWW.PTES.HU](http://www.ptes.hu)

